

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Maria Maasing

ANTISOTSIAALSE KÄITUMISE SEOS ÕPPEEDUKUSEGA 7.-9. KLASSI
ÕPILASTEL KOLME KOOLI NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Kristi Kõiv

Läbiv pealkiri: Antisotsiaalne käitumine

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Kristi Kõiv, PhD

.....

Kaitsmiskomisjoni esimees: Irja Vaas, mag

.....

Tartu 2016

Sisukord

Sissejuhatus	3
Teoreetiline ülevaade	4
Antisotsiaalse käitumise mõiste ja vormid	4
Antisotsiaalse käitumise ja õppedukuse seose teoreetilised mudelid	7
<i>Antisotsiaalse käitumise mõju õppedukusele</i>	8
<i>Õppedukuse mõju antisotsiaalsele käitumisele</i>	10
<i>Teiste tegurite mõju õppedukusele ja antisotsiaalsele käitumisele</i>	11
Empiirilised uuringud antisotsiaalse käitumise ja õppedukuse vahelise seose kohta.....	12
Metoodika.....	15
Valim	15
Mõõtevahend	15
Protseduur.....	16
Andmetöötlus.....	17
Tulemused	18
Õpilaste antisotsiaalne käitumise ulatus	18
Õpilaste õppedukus.....	20
Õpilaste antisotsiaalse käitumise ja õppedukuse vaheline seos.....	21
Arutelu.....	23
Kokkuvõte	25
Abstract	26
Autorsuse kinnitus.....	27
Kasutatud kirjandus.....	28
Lisa 1	
Lisa 2	

Sissejuhatus

Antisotsiaalne käitumine, kui ühiskonnas kehtivaid reegleid rikkuv käitumine, häirib ühiskonna toimimist. Sellised käitumisviisid takistavad ühiskonnaliikmete vahelist koostööd ja vähendavad ühiskonna sidusust (Gullone, 2012). Käesolevas töös käsitletakse antisotsiaalset käitumist üksikisiku tasandil.

Mitmed antisotsiaalse käitumise vormid, näiteks vägivaldne käitumine või varavastased kuriteod, on otseselt suunatud teiste ühiskonnaliikmete kahjustamisele (Woods, Wolke, 2004). Antisotsiaalne käitumine võib avalduda juba varases eas (Herbert, 2002) ning see võib aja jooksul süvenda ning seega võib antisotsiaalselt käituv noor inimene hakata hiljem tõsisemaid õigusrikkumisi sooritama (Timmermans, van Lier ja Koot, 2009). Seega on noorukite antisotsiaalne käitumine ühiskonna jaoks oluline probleem, sest antisotsiaalse käitumise tagajärjed ühiskonnas on negatiivsed ning soodustavad kuritegevuse kasvu.

Antisotsiaalne käitumine võib olla seotud noorukite poolt hariduse omandamise ja õppeedukusega. Õpilaste antisotsiaalne käitumine võib takistada õppimist, mistõttu võivad sellega kaasneda õppeedukuse langus ja hilisem koolist väljalangemine (Sweeten, 2006). Koolist väljalangevuse näol on tegemist ühiskonna tõsise probleemiga, sest selle tulemusena tekib ühiskonda poolelijäänud haridusteegega inimesi, kellel on hiljem raske konkureerida tööturul. See toob omakorda kaasa kõrge riski töötuseks, vaesuseks ja sotsiaalprobleemideks (Sum, Khatiwada, McLaughlin ja Palma, 2009).

Noorte antisotsiaalne käitumine võib avalduda mitmetel erinevatel viisidel. Näiteks võib antisotsiaalne käitumine piirduda vaid opositsioonilise käitumisega teiste ühiskonnaliikmete suhtes, kuid see võib seisneda ka agressiivses ja vägivaldses käitumises. Antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelisi seoseid on varasemalt palju uuritud (näiteks Felson ja Staff 2006; Sweeten, 2006; Hoffmann jt., 2013), kuid enamasti on sellised uuringud käsitlenud antisotsiaalset käitumist üldiselt ning ei ole eristanud selle erinevaid vorme. Seni on läbiviidud vähe uuringuid, milles oleks uuritud korraga mitmete erinevate antisotsiaalse käitumise vormide seost õppeedukusega, kuid üksikute selliste uuringute tulemused on näidanud, et seos õppeedukusega ei ole kõikide antisotsiaalse käitumise vormide juures ühesugune (Timmermans jt., 2009).

Eestis on antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelisi seoseid varasemalt käsitlenud Mündi (2006), Kobin jt (2012) ning Markina ja Zarkovski (2014), kuid nende uuringute fookus ei ole olnud antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelistel seostel. Samuti on nendes uuringutes käsitletud vaid üksikuid antisotsiaalse käitumise vorme.

Eelnevalt nimetatud põhjustel on õigustatud uurida erinevate antisotsiaalse käitumise vormide ja õppeedukuse vahelist seost noorukitel. Nimetatud teemat on otstarbekas uurida 7.-9. klasside õpilaste andmetel, sest selles vanuses olevatel lastel esineb sageli käitumisprobleeme ning nimetatud vanuses toimub sageli ka õppeedukuse langus ja koolist väljalangemine (Mündi, 2006).

Töö eesmärgiks on välja selgitada seosed 7.-9. klasside õpilaste antisotsiaalse käitumise erinevate vormide (agressiivne käitumine, varavastane käitumine, opositsiooniline käitumine, staatusega seotud antisotsiaalne käitumine) ja õppeedukuse vahel kahel viimasel trimestril.

Töös püstitakse vastavalt Timmermans jt. (2009) ning Hoffmann jt. (2013) tulemustele järgmised hüpoteesid:

1. Õpilaste agressiivne käitumine ja õppeedukus on omavahel negatiivses seoses;
2. Õpilaste varavastane käitumine ja õppeedukus on omavahel negatiivses seoses;

Töö koosneb teoreetilisest ülevaatest, metoodika, tulemuste ja arutelu peatükkidest.

Teoreetilises ülevates käsitletakse antisotsiaalse käitumise mõistet ja vorme ning antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelist seost nii teoreetiliselt kui varasemate empiiriliste uuringute põhjal. Metoodika peatükis kirjeldatakse valimit, mõõtevahendit, protseduuri ja andmetöötlust. Tulemuste peatükis tuuakse esimesena välja antisotsiaalse käitumise esinemine õpilastel, seejärel esitatakse tulemused õpilaste õppeedukuse ning antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelise seose kohta. Arutelu peatükis võetakse vastu otsused hüpoteeside kehtivuse üle ning arutletakse töö tulemuste üle.

Teoreetiline ülevaade

Antisotsiaalse käitumise mõiste ja vormid

Antisotsiaalse käitumise näol on tegemist võrdlemisi uue mõistega, mis võeti kasutusele 1990.-ndatel aastatel, kuigi antisotsiaalne käitumine kui nähtus on eksisteerinud juba oluliselt varem, tõenäoliselt alates ühiskonna algusaegadest (Millie, 2008). Bonino, Cattellino, ja Ciairano (2005) on määratlenud antisotsiaalset käitumist kui inimese käitumise viisi, millega tahtlikult rikutakse ühiskonnas kehtivaid reegleid ja norme. Sealjuures hõlmab antisotsiaalne käitumine nii formaalsete kui mitteformaalsete reeglite rikkumist.

Kõiv (2001) järgi saab eristada antisotsiaalset käitumist üldises ja kitsamas tähenduses. Antisotsiaalne käitumine üldises tähenduses on sotsiaalsete normide täielik

eiramine kollektiivide poolt, näiteks sõjategevus ja organiseeritud kuritegevus. Kitsamas tähenduses mõistetakse antisotsiaalse käitumise all interpersonaalset ühiskonna normidele mittevastavat käitumisviisi. Käesolevas töös käsitletakse antisotsiaalset käitumist kitsamas tähenduses.

Antisotsiaalse käitumise vastandiks võib pidada prosotsiaalset käitumist, mille all mõistetakse vabatahtlikku tegutsemist teiste ühiskonna liikmete huvides ja teisi inimesi mittekahjustavalt ning teistele inimestele aktsepteeritaval viisil (Penner, Dovidio, Piliavin ja Schroeder, 2005). Vastupidiselt prosotsiaalsele käitumisele on antisotsiaalne käitumine teiste ühiskonna liikmete jaoks mitteaktsepteeritav ja sageli nende huvisid kahjustav.

Antisotsiaalne käitumine võib hõlmata mitmesuguseid käitumisviise. Näiteks kuuluvad selle alla nii vihastamine ja vaidlemine teiste inimestega, kui füüsiline vägivald teiste inimeste suhtes, samuti koolikohustuse rikkumine ja uimastite tarbimine (Frick, 2012). Antisotsiaalne käitumine võib ulatuda konfliktidest autoriteetidega ja sotsiaalsete normide rikkumisest kuni teiste ühiskonnaliikmete õiguste rikkumiseni (Herbert, 2002). Seega võib antisotsiaalne käitumine olla seadusevastane tegevus, kuid see võib olla ka üksnes moraalsete ja ühiskondlike reeglite rikkumine, mis ei ole juriidilises mõttes keelatud.

Antisotsiaalne käitumine võib olla mõnikord otseselt suunatud teiste isikute kahjustamisele ja mõnikord mitte. Selle järgi eristatakse destrukttiivset ja mittedestruktiivset antisotsiaalset käitumist. Destruktiivne antisotsiaalne käitumine kahjustab teisi inimesi (näiteks solvamine), loomi (julumus ja vägivald loomade suhtes) või vara (vara hävitamine, vandalism). Mittedestruktiivne antisotsiaalne käitumine ei ole suunatud otseselt teistele isikutele ning see võib kahjustada otseselt vaid sellisel viisil käituvat isikut ennast (näiteks koolist põhjuseta puudumine, narkootikumide tarbimine, vandumine) (Lochman, Powell, Boxmeyer, Young & Baden, 2012).

Samuti on võimalik eristada varjatud ja avalikku antisotsiaalset käitumist. Varjatud antisotsiaalne käitumine jääb teiste ühiskonnaliikmete ees varjatuks, st nad vahetult ei märka sellist käitumist. See kehtib isegi isikute puhul, kellele sellise käitumisega otseselt kahju tekitatakse, näiteks salajane vargus. Avalik antisotsiaalne käitumine on teiste isikute poolt vahetult tajutav. Sellisel viisil käituv isik sageli ei üritagi oma käitumist varjata või on tema käitumise nähtavus teiste isikute (vähemalt selle isiku, keda soovitakse kahjustada) poolt antisotsiaalselt käituva inimese sooviks, näiteks teiste inimeste solvamine või nendega vaidlemine (Reddy, 2010).

Lähtudes antisotsiaalse käitumise jagunemisest destrukttiivseks ja mittedestruktiivseks ning varjatud ja avalikuks on Frick (2012) antisotsiaalse käitumise klassifikatsioonis neli antisotsiaalse käitumise erinevate vormide kategooriat:

1. Varavastane väärkäitumine – destrukttiivne ning varjatud (vandalism, varastamine, valetamine, süüdamine, julmus loomade vastu);
2. Staatuslega seotud antisotsiaalne käitumine – mittedestruktiivne ja varjatud (koolist põhjuseta puudumine, kodust ära jooksmine, uimastite tarbimine, reeglite rikkumine, vandumine);
3. Agressiivne käitumine – destrukttiivne ja avalik (kaklemine, kiusamine, vägistamine, vihastamine, teiste süüdistamine enda vigades, julmus, tigus);
4. Opositsiooniline käitumine – mittedestruktiivne ja avalik (vastuhakk, vaidlemine, vihastamine, kangekaelsus, ärrituvus, kergesti solvumine).

Iga antisotsiaalse käitumise kategooria koosneb erinevatest antisotsiaalse käitumise vormidest. Näiteks on antisotsiaalse käitumise erinevad vormid kaklemine, kiusamine ja vägistamine, mis kõik kuuluvad agressiivse käitumise kategooriasse.

Noorukitele on kõige iseloomulikumaks antisotsiaalse käitumise vormideks valetamine, liiga kaua õues olemine, varastamine, kaklemine ja teiste vara lõhkumine (Bonino jt., 2005; Smart, Vassallo, Sanson, & Dussuyer, 2004). Antisotsiaalse käitumise vormid võivad noorikutel vanuse kasvades muutuda. Kõige sagedamini saab antisotsiaalse käitumise areng alguse opositsioonilisest käitumisest, mis võib esmakordselt avalduda kolme kuni kaheksa aasta vanuselt. Hiljem võivad lastel, kellel varajases eas esines opositsioonilist käitumist esineda ka teisi antisotsiaalse käitumise vorme (Herbert, 2002). Siiski ei saa alati väita, et kõikidel lastel saaks antisotsiaalse käitumine alguse opositsioonilisest käitumisest. Võib välja tuua kolm peamist antisotsiaalse käitumise arengumustrit. Esimesel juhul avaldub esmaselt opositsiooniline käitumine ning aja jooksu kaasneb sellega agressiivne käitumine. Teisel juhul saab antisotsiaalne käitumine alguse varavastase käitumisest, mis võib aja jooksul raskemate rikkumiste suunas areneda, näiteks pisivargustest röövimisteni. Kolmandaks levinumaks mustriks on staatuslega seotud antisotsiaalse käitumine areng tõsisemate rikkumiste suunas, näiteks koolist põhjuseta puudumistega hiljem kaasnev uimastite tarbimine (Loeber, Keenan & Zhang, 1997). Aja jooksul võib antisotsiaalne käitumine muutuda sagedasemaks. Alguses on sageli võimalik rääkida juhuslikest antisotsiaalsetest tegudest, hiljem võib sellistest tegudest kujuneda välja inimesele iseloomulik käitumismuster. Sellisel juhul saab rääkida püsivast antisotsiaalsest käitumisest (Reddy, 2006).

Antisotsiaalne käitumine ei ole omane üksnes lastele ja noorukitele. Ka täiskasvanud võivad käituda antisotsiaalsel viisidel. Teadlaste poolt on väga palju tähelepanu pälvinud aga laste ja noorukite antisotsiaalne käitumine, sest antisotsiaalne käitumine noorukieas on tugevalt seotud antisotsiaalse käitumisega täiskasvanuna (Gullone, 2012). Seega kui soovitakse inimese antisotsiaalset käitumist korrigeerida, on parim aeg seda teha enne täiskasvanuks saamist.

Noorukite antisotsiaalne käitumine võib tuleneda mitmetest põhjustest. Seda võivad soodustada vanematega, kooli, kaaslastega seotud ja majanduslikud tegurid. Näiteks võivad vanemad anda lastele eeskuju enda antisotsiaalse käitumisega, kuid laste antisotsiaalset käitumist võivad esile kutsuda ka vanemate ükskõikne ja hoolimatu suhtumine laste suhtes. Antisotsiaalset käitumist võib soodustada pingeline koolikeskkond ja õpetajate käitumine, näiteks õpilaste huvide mitteametamine ja liigne keskendumine õppedukusele. Antisotsiaalseks käitumiseks võivad eeskuju anda noorukite kaaslased ning antisotsiaalne käitumine võib olla ajendatud soovist teenida kaaslaste heakskiitu. Mõju võivad avaldada ka majanduslikud tegurid, eriti vaesus ja töötus, mis võivad tekitada noorukites pettumust elus ja ühiskonnas (Jevtic, 2011). Seega võib antisotsiaalne käitumine paljude teiste tegurite hulgas olla mõjutatud ka kooli ja selle õppekorralduse poolt, mille põhjal võib oletada, et õppeedukus ja antisotsiaalne käitumine võivad olla omavahel seotud. Näiteks võib õpilaste huvidega mitteametav koolikeskkond soodustada õpilaste antisotsiaalset käitumist ja samaaegselt võib see mõjuda negatiivselt ka õppeedukusele.

Antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse seose teoreetilised mudelid

Antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse seose uurimisel tekib küsimus nende vahelise seose põhjuslikkuse kohta. Kuigi väga sageli on empiirilised uuringud, näiteks Felson ja Staff (2006) kinnitanud fakti, et antisotsiaalselt käituvatel õpilastel on madalam õppeedukus, siis paljudel juhtudel ei võimalda uurimistulemused jõuda selgusele nimetatud seose põhjuslikkuses. Seega jääb vastuseta küsimus, kas antisotsiaalne käitumine põhjustab madala õppeedukuse või on olukord vastupidine ja madal õppeedukus põhjustab antisotsiaalse käitumise. Võimalik on ka kolmas variant, et madal õppeedukus ja antisotsiaalne käitumine on mõlemad samaaegselt põhjustatud mõne kolmanda teguri poolt (Liljeberg, Eklund, Fritz ja Klinteberg, 2011).

Interaktsiooniteooria kohaselt on antisotsiaalse käitumise põhjused ja tagajärjed omavahel vastastikusel seoses. See tähendab, et ei ole võimalik üheselt eristada antisotsiaalse

käitumise põhjuseid ja tagajärgi, vaid et antisotsiaalse käitumise tagajärgedeks peetavad nähtused võivad olla omakorda antisotsiaalse käitumise põhjustajateks (Hoffmann, Erickson ja Spence, 2013). Antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelise seoste kontekstis tähendab see seda, et ühelt poolt võib antisotsiaalne käitumine põhjustada õppeedukuse langust (näiteks koolist puudumine mõjub negatiivselt õppeedukusele), kuid ka halb õppeedukus võib soodustada õpilaste antisotsiaalset käitumist. Interaktsiooniteooria ei välista seda, et antisotsiaalne käitumine ei võiks põhjustada madalat õppeedukust või vastupidi, vaid et mõlemasuunalised mõjud võivad avalduda samaaegselt.

Antisotsiaalse käitumise mõju õppeedukusele

Teooria põhjal võib välja tuua mitmeid põhjused, miks antisotsiaalne käitumine võib mõjuda negatiivelt õppeedukusele. Sildistamise teooria (*labeling theory*) kohaselt mõjuvad ühiskonna halvaks panu ja antisotsiaalse käitumise eest määratavad karistused negatiivselt õpilaste enesehinnangule. Antisotsiaalselt käitunud õpilased tunnevad, et nad on häbimärgistatud, mis omakorda vähendab nende võimalusi tulevikus edu saavutada. Seetõttu ei pruugi nad enam õppetulemuste nimel pingutamist vajalikuks pidada (Sweeten, 2006). On võimalik, et tajudes ühiskonnapoolset tõrjutust, mis kaasneb esimeste antisotsiaalsete tegudega, muutub aja jooksul õpilase käitumine ühiskondlike normidega vähem kooskõlas olevaks. Näiteks võib aja jooksul tõrjutust tajuva õpilase käitumine muutuda agressiivsemaks (Loveland, Lounsbury, Welsh, ja Buboltz, 2007). Seega hakkab sildistamise teooria kohaselt kord juba antisotsiaalselt käitunud õpilase õppeedukus langema.

Õpilaste antisotsiaalne käitumine tekitab pingeid õpilaste ja õpetajate vahel. Need omakorda takistavad õpilastel õppimisele keskendumist ning samaaegselt võivad tekitada õpetajates negatiivset suhtumist õpilastesse. Selle tulemusena võib väheneda õpetajatel soov antisotsiaalselt käituvat õpilast õppetöös aidata (Henricsson, Rydell, 2006).

Antisotsiaalse käitumise negatiivset mõju õppeedukusele selgitab sotsiaalse kontrolli teooria. Selles kohaselt võib ka õppimisele mittepühendumust, mis on madala õppeedukuse põhjuseks, pidada ühiskondlike reeglite rikkumiseks. Antisotsiaalselt käituv inimene on rikkunud ühiskondlike reegleid ja seetõttu on ta edaspidi vähem mõjutatav sotsiaalse kontrolli poolt, mis kohustab teda õppimisele pühendumist. Seetõttu võib antisotsiaalsele käitumisele järgneda mitteväljategemine õpetajate, vanemate ja kaaslaste ootustele edukalt õppida (Townsend, Fisher ja King, 2007).

Antisotsiaalse käitumise üheks vormiks võib olla koolist põhjuseta puudumine. Sellisel viisil jäävad õpilased kõrvale õpetajate poolt antavast õpetusest ning võib pidada loomulikuks, et rohkem koolist puuduvatel õpilastel õppeedukus langeb (Henry, Knight ja Thornberry, 2012). Koolist puudumist võib laiemalt käsitleda ka koolis osaluse (*school participation*) kontekstis. Antisotsiaalne käitumine on seotud madala koolis osalemisega, mis ei pea tingimata seonduma vaid koolist puudumisega. Madal koolis osalemine võib olla näiteks tähelepanematus ja osavõtmatus koolitundides, koduste ülesannete tegemata jätmine või kõrvale jäämine klassivälisest tegevusest ja kooli ühisüritustest. Ühel või teisel viisil takistavad need ilmingud kooli poolt antava hariduse omandamist, mis omakorda tingib õpilaste madalama õppeedukuse (Wang, Holcombe, 2010). Madal koolis osalus võib takistada õppimist soodustavate sotsiaalsete võrgustike arengut, sest selle tulemusena jäävad kontaktid õpetajate ning õppimist rohkem väärtustavate kaasõpilastega nõrgemaks. Selle asemel võivad tekkida õpilasel tihedamad kontaktid õppimist mitteväärtustavate eakaaslastega (Mahoney, 2000).

Antisotsiaalselt käituvatele õpilastele on iseloomulik madal motiveeritus tulemuste nimel pingutada. Antisotsiaalselt käituvad õpilased eelistavad lühiajalist kasu pikaajalisele kasule. Antisotsiaalne käitumine ise võib olla mõnedel juhtudel lühiajalise kasu saamise vahendiks, näiteks varastamine või konflikti lahendamine vägivaldselt. Seetõttu ei ole antisotsiaalselt käituvatel õpilastel motivatsiooni õppetulemuste nimel pingutada (Hudely, Graham ja Taylor, 2007). Lisaks sellele võivad mõned antisotsiaalse käitumise liigid soodustada ka õppimiseks vajaliku motivatsiooni langust. Näiteks võivad õpilaste motivatsiooni vähendada alkoholi ja narkootikumide tarbimine (Zimmermann, Schmeelk-Cone, 2003).

Eelneva põhjal võib väita, et õpilase antisotsiaalne käitumine võib õppeedukust alandada, sest see võib vähendada õpilase tahet ja motivatsiooni õppida. Õppimist väärtustavad kaaslased võivad antisotsiaalselt käituva õpilase eemale tõugata ning õpetajatel võib väheneda soov antisotsiaalselt käituvat õpilast õpetada. Samuti võivad antisotsiaalsel viisil käituvad õpilased hoiduda õppetööst kõrvale, mis samuti takistab hea õppeedukuse saavutamist.

Õppeedukuse mõju antisotsiaalsele käitumisele

Lisaks eelnevalt kirjeldatud põhjustele, miks õpilase antisotsiaalne käitumine võib mõjuda negatiivselt õppeedukusele, eksisteerivad samal ajal ka põhjused, miks halb õppeedukus võib õpilastel esile kutsuda antisotsiaalset käitumist. Madalaid hindeid saavad õpilased võivad tajuda, et kool ja õpetajad ei väärtusta neid, mõnikord võidakse madalaid hindeid tajuda ka ebaõiglase kohtlemisena õpetajate poolt (Felson, Staff, 2006). Madal õppeedukus võib õpilastel põhjustada enesehinnangu langust, mis võib väljenduda antisotsiaalses käitumises (Afari, Ward ja Khine, 2012). Jevtic (2011) väitel võib antisotsiaalset käitumist õpilastel esile kutsuda õpetajate liigne keskendumine heade õppetulemuste saavutamisele ja õpilaste vahelisele konkurentsile. See võib kehvemaid õppetulemusi saavutanud õpilaste seas esile kutsuda pettumust. Dockrell, Lindsay ja Palikara (2012) järgi võib halb õppeedukus tekitada õpilastes arusaama, et tulevikus ollakse tööturul ebaedukad. Seetõttu võib tekkida pettumus iseendas ja ühiskonnas, mille tulemusena ei peeta enam vajalikuks ühiskonnas aktsepteeritud viisil käituda.

Õppeedukus on seotud õpilaste verbaalse eneseväljenduse oskusega, sest ennast verbaalselt paremini väljendada oskavad õpilased suudavad ka oma teadmisi paremini esitada ja paremaid hindeid saada. Vähearenenud verbaalne väljendusoskus võib takistada õpilastel konfliktide lahendamist, mistõttu nad võivad konfliktsituatsioonides sagedamini käituda antisotsiaalsel viisil (Dockrell jt 2012). Verbaalse väljendusoskuse kõrval peetakse konfliktide lahendamise seisukohast lähtudes oluliseks ka mitteverbaalset väljendusoskust, mille madal tase võib samuti soodustada antisotsiaalset käitumist (Farrington, 2007).

Õppeedukuse ja antisotsiaalse käitumise vahelise seose juures tuleb aga arvestada, et antisotsiaalse käitumise väljakujunemine õpilaste seas on enamasti pikemaajaline protsess. Sageli esinevad esimesed antisotsiaalse käitumise ilmingud juba varasemas lapseas, kuid aja jooksul muutub antisotsiaalne käitumine tõsisemaks (Timmermans jt, 2009). Seega tuleb arvestada, et madal õppeedukus kutsub antisotsiaalset käitumist esile tõenäolisemalt õpilastel, kes on ka varasemalt käitunud antisotsiaalselt.

Võib väita, et madal õppeedukus võib põhjustada pettumust, mida õpilased võivad antisotsiaalsel viisil käitudes välja elada. Samas võivad antisotsiaalsel viisil käituvatel õpilastel olla ka madalamad eeldused edukaks õppetööks.

Teiste tegurite mõju õppeedukusele ja antisotsiaalsele käitumisele

Leidub ka mitmeid teooriaid, mille kohaselt on õppeedukus ja antisotsiaalne käitumine samaaegselt põhjustatud mõne teise teguri poolt. Sellisteks teooriateks on näiteks kontrolliteooria ja enesekontrolliteooria. Kontrolliteooria (*control theory*) kohaselt on antisotsiaalne käitumine ja õppeedukus mõlemad seotud õpilaste sidemetega kodu ja kooliga. Antisotsiaalselt käituvatel õpilastel on sidemed kodu ja kooliga nõrgemad ning seetõttu nad hoolivad vähem sellest, et nende antisotsiaalne käitumine ja madal õppeedukus kahjustab suhteid kooli ja koduga. Seetõttu kodu ja kooliga nõrgemalt seotud õpilased ei hooli nii palju õppeedukusest ega ka antisotsiaalse käitumise tagajärgedest suhetele koolis (Felson, Staff, 2006). Suurem pühendumine koolile on seotud sooviga saavutada paremaid õppetulemusi, sest koolile rohkem pühenduvad õpilased näevad heas õppeedukuses alust tulevase edu saavutamiseks. Samuti on koolile rohkem pühenduvate õpilaste jaoks õppimine meeldivam tegevus, mis samuti soodustab paremate õppetulemuste saavutamist (Liljeberg, Eklund, Fritz ja Klinteberg, 2011).

Enesekontrolliteooria järgi on õppeedukus ja õpilase käitumine seotud õpilase võimega enda käitumist kontrollida. Enesekontrollivõime väljendub suutlikkuses ülesannete täitmisele keskenduda, hoiduda impulsiivsest käitumisest, kohanduda edukalt psühholoogiliselt erinevate olukordadega ja luua paremini toimivaid inimestevahelisi suhteid. Kõrge enesekontrollivõimega õpilased suudavad õppimisele keskenduda ja saavutavad häid õppetulemusi. Samal ajal suudavad nad ka enda käitumist kontrollida ja seeläbi antisotsiaalsest käitumisest hoiduda. Näiteks ärrituses suudavad nad hoiduda oma viha kaaslaste peale välja valamast. Seevastu madala enesekontrollivõimega õpilased ei suuda õppimisele keskenduda ning saavutavad seetõttu madalaid õppetulemusi. Samuti ei suuda nad ka oma käitumist kontrollida, et antisotsiaalsest käitumisest hoiduda (Tangney, Baumeister ja Boone, 2014). Uuringute tulemused on näidanud ka seda, et madal enesekontrollivõime võib olla seotud madala õppeedukusega selle pärast, et madala enesekontrollivõimega õpilased on madalama intelligentsusega. Madala intelligentsusega õpilastel on keerulisem häid õppetulemusi saavutada (Shamosh, Gray, 2008). Siiski ei ole Barker jt (2007) järgi võimalik väita, et kõikide antisotsiaalse käitumise vormide esinemine oleks seotud madalama intelligentsusega. Madala intelligentsusega seondub kõige rohkem agressiivne käitumine. Samal ajal on täheldatud varavastaseid rikkumisi sooritavatel inimestel keskmisest kõrgemat intelligentsust. Ilmselt võib arvata, et varavastased rikkumised ei ole niivõrd seotud õpilaste

madala enesekontrollivõimega, sest nende puhul on sageli tegemist eelnevalt kavandatud käitumisega.

Frustratsiooni-enesehinnangu mudeli kohaselt põhjustavad nii madalat õppeedukust kui antisotsiaalset kogemust koolist saadud negatiivsed kogemused, mis tekitavad õpilastes frustratsiooni. Negatiivsed kogemused võivad tuleneda nii koolikorraldusest kui õpetajate ja kaasõpilaste käitumisest. Frustratsiooni tulemusena kujuneb õpilastel madal enesehinnang, mille tõttu ei suudeta keskenduda õppimisele ning samuti hakkavad tekkima käitumisprobleemid (Appleton, Christenson ja Furlong, 2008).

Antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse seost on põhjendatud ka erinevustega õpilaste isikuomadustes. Mõnedel õpilastel olla iseloomumadused, mis takistavad sotsiaalsete reeglite järgmist ning ei võimalda saavutada ka kõrget õppeedukust (Sweeten, 2006). Antisotsiaalset käitumist ja madalat õppeedukust on seostatud madala emotsionaalse intelligentsusega. Samuti võib häid õppetulemusi saavutamast takistada ja antisotsiaalset käitumist soodustada õpilaste madal stressitaluvus (Parker jt, 2004).

Empiirilised uuringud antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelise seose kohta

Felson ja Staff (2006) uurimistulemuste järgi ei ole võimalik väita, et seos õppeedukuse ja antisotsiaalse käitumise vahel oleks põhjuslik. Nende poolt saadud tulemused kinnitavad eelkõige enesekontrolliteooria kehtivust ehk selgus, et erinevused õpilaste õppeedukuses ja antisotsiaalses käitumises on kõige paremini selgitavad erinevustega õpilaste enesekontrollivõimes. Samal ajal on väiksemas ulatuses nimetatud seosed selgitatavad ka kontrolliteooriaga, mille kohaselt kooliga vähem seotud õpilased samaaegselt hoolivad vähem nii käitumisreeglite järgimisest kui õppeedukusest.

Hoffmann jt (2013) kasutasid USAs läbiviidud longituuduuringu andmeid, et uurida seoseid 7.-12. klassi õpilaste antisotsiaalse käitumise (vargused, kaklused, vara hävitamine, narkootikumide müümine, graffiti joonistamine) ja õppeedukuse (mõõdetuna keskmise hindegas) vahel. Selgus, et sagedamini antisotsiaalselt käituvatel õpilastel on varasematel perioodidel olnud madalam õppeedukus. Nimetatud tulemus on seotud ka õpilaste kooliga seotusega. Kooliga seotust mõõdeti õpilaste hinnangutega, mis näitasid kuivõrd õpilased tunnevad ennast koolis õnneliku ja turvalisena ja kuivõrd nad tajuvad õpetajaid ausate ja hoolivatena. Samuti väljendas pühendumist koolile enda koolikogukonda kuuluvuse tajumine ja lähedus koolipersonalile. Uuringu tulemused näitavad, et õpilased, kes tunnevad ennast koolikeskkonnas paremini, käituvad vähem antisotsiaalselt ning neil on kõrgem õppeedukus.

Samas näitavad selle uuringu tulemused, et õppeedukuse ja antisotsiaalse käitumise vaheline seos esineb samal perioodil, kuid varasema antisotsiaalse käitumise ja järgnevate perioodide õppeedukuse vahel ei ole statistiliselt olulist seost. Ka Felson ja Staff (2006) on leidnud, et õppeedukus on seotud õpilastel sotsiaalsete seostega kooli ja koduga. Ennast kooli ja koduga tihedamalt siduvad õpilased ehk siis koolile ja kodule tugevamalt pühendunud õpilased, käituvad vähem antisotsiaalsel viisil ning sarnaselt Hoffmann jt (2013) tulemusega, on neil ka parem õppeedukus.

Ou, Mersky, Reynolds ja Kohler (2006) on Chicago keskkooliõpilaste andmetel leidnud, et õppeedukus (mõõdetuna keskkooli lõpetamise tõenäosusena) on seotud nii koolist puudumise kui vahistamiste arvuga kooliajal. Keskkooli lõpetamise tõenäosus on madalam õpilastel, kes puuduvad koolist rohkem. Samuti on keskkooli lõpetamise tõenäosus madalam õpilastel, keda on keskkoolis õppimise ajal sagedamini politsei poolt vahistatud. Nimetatud töös ei eristatud koolist puudumisi nende põhjuste poolest. Kui eeldada, et rohkem koolist puuduvatel õpilastel esineb ka rohkem põhjuseta puudumisi, siis võib käesoleva autori hinnangul tõlgendada nimetatud uurimistulemusi selliselt, et staatusega seotud antisotsiaalne käitumine on õppeedukusega negatiivselt seotud. Politsei poolt vahistamised on enamasti seotud varavastase ja agressiivse käitumisega, mis tähendab, et politsei poolt vahistatud õpilased käituvad antisotsiaalsel viisil. On täheldatud, et varavastase ja agressiivse käitumisega õpilastel on madalam õppeedukus (Ou jt, 2006).

Sweeten (2006) uurimistulemuste kohaselt suureneb õpilastel tõenäosus keskkoolist väljalangevuseks pärast esimest süüteo eest kohtu alla andmist. Need tulemused annavad kinnitust sildistamisteooriale, mille kohaselt ühiskonna halvaks panu alla sattunud antisotsiaalselt käitunud õpilased on vähem motiveeritud parema õppeedukuse nimel pingutama.

Woods ja Wolke (2004) uurisid koolikiusamise ja õppeedukuse vahelist seost algkooliõpilastel. Võrreldes mitmete teiste uuringutega on antud juhul tegu uuringuga, mis keskendub vaid õpilaste agressiivsele käitumisele ja ei käsitle teisi antisotsiaalse käitumise vorme. Uurimistulemused näitasid, et ei ole võimalik väita, et kaasõpilasi kiusanud õpilased oleksid olnud järgnevatel perioodidel madalama õppeedukusega. Samas selgus aga vastupidine seos. Madalama õppeedukusega õpilased hakkasid järgmisel perioodidel suurema tõenäosusega kaasõpilasi kiusama. Seda tulemust seostati madalast õppeedukusest tuleneva frustratsiooniga. Seega näitavad nimetatud tulemused, et kiusamine on madala õppeedukuse tagajärg, mitte selle põhjus.

Loveland jt (2007) uurisid samuti üksnes agressiivse käitumise seost õppe edukusega. Selgus, et agressiivne käitumine on negatiivselt seotud õppe edukusega. Timmermans jt (2009) uurisid nelja erinevat tüüpi antisotsiaalse käitumise seoseid õpilaste akadeemilise ebaeduga. Akadeemilise ebaedu all mõisteti klassikursuste kordamist ja koolist väljalangemist. Akadeemilist ebaedukust hinnati 18 aasta vanuses, samas antisotsiaalset käitumist hinnati 5, 10 ja 18 aasta vanuses. Uuringu tulemused näitasid, et akadeemiline ebaedu on seotud üksnes varavastase väärkäitumisega. Kooliaja jooksul varavastaseid rikkumisi sooritavatel õpilastel on 18 aasta vanuses suurem tõenäosus akadeemiliseks ebaeduks.

Ka Eestis 2012.a. läbiviidud uuringu „Uimastite tarvitamine koolinoorte seas: 15–16-aastaste õpilaste legaalsete ja illegaalsete narkootikumide kasutamine Eestis“ tulemuste kohaselt on madalama õppe edukusega õpilaste seas on rohkem neid, kes suitsetavad regulaarselt, tarvitavad alkoholi või narkootilisi aineid (Kobin jt 2012). Nimetatud uuringu tulemuste põhjal ei ole võimalik teha järeldusi antisotsiaalse käitumise ja õppe edukuse vahelise seose põhjuslikkuse kohta.

Mündi (2006) on analüüsid põhikoolist väljalangenud õpilasi Eestis ning jõudnud järeldusele, et põhikoolist väljalangenud õpilastel on olnud varasemalt madalam õppe edukus (madalamad hinded ja suurem tõenäosus klassikursuse kordamiseks). Põhikoolist väljalangenud õpilastel esines rohkem põhjuseeta puudumisi, suitsetamist, alkoholi ja narkootikumide tarvitamist. Ka Markina ja Zarkovski (2014) on Eesti 7.-9. klasside õpilasi uurides jõudnud tulemusele, et alkoholi tarvitavatel õpilastel on madalam õppe edukus. Samal ajal selgus sellest uuringust, et õppe edukus ei ole seotud vägivaldse käitumisega.

Metoodika

Valim

Käesoleva töö valim moodustati ühe Järvamaa, Harjumaa ja Viljandimaa kooli 7.-9. klasside õpilastest. Valimi suuruseks on 375 õpilast, kes õpivad nende koolide 7-9.klassis. Siiski ei ole võimalik täpselt teada, kas koolide direktorid või õppealajuhatajad palusid küsimustiku täita kõikidel 7.-9. klassi õpilastel.

Küsitlusele vastas kokku 170 õpilast. Vastanutest 83 (48,8%) olid poisid ja 87 (51,2%) tüdrukud. Vastanutest 41 (24,3%) õppis 7. klassis, 82 (47,9%) 8. klassis ja 47 (27,8%) 9. klassis. Üks õpilane jättis vastamata, mitmendas klassis ta õpib. Vanuse järgi oli vastanutest 13 (7,7%) 13-aastased, 67 (39,6%) 14-aastased, 60 (35,5%) 15-aastased, 25 (14,8%) 16-aastased, 2 (1,2%) 17-aastased ja 2 (1,2%) 18-aastased. Üks õpilane jättis oma vanuse avaldamata.

Tabel 1. Õpilaste vanuse ja klassi vahelised seosed

Vanus	7. klass	8. klass	9. klass	Kokku
13 a	12	0	1	13
14 a	26	41	0	67
15 a	1	38	20	59
16 a	0	2	23	25
17 a	0	0	2	2
19 a	2	0	0	2
Kokku	41	81	46	168

Vanuse järgi on 7. klassi õpilased peamiselt 13- ja 14-aastased, 8. klassi õpilased 14- ja 15-aastased ning 9. klassi õpilased 15- ja 16-aastased.

Mõõtevahend

Käesolevas töös kasutati mõõtevahendina ankeetküsitlust. Küsitluse ankeedist põhiosa moodustavad Kõiv (2006) koostatud küsimused antisotsiaalse käitumise kohta. Käesoleva töö autori poolt on lisatud ankeeti küsimused õpilase õppe edukuse kohta.

Küsimustikus on 26 küsimust antisotsiaalse käitumise kohta. Igas küsimuses on küsitud õpilastelt teatud vormi antisotsiaalse käitumise esinemise kohta nendel viimasel 30 päeva jooksul. Tegemist on valikvastustega küsimustega, kus õpilased saavad valida viie

vastusevariandi vahel, mis on hilisema analüüsi jaoks kodeeritud 5-pallisel skaalal järgmiselt:

1 – mitte ühtki korda, 2 – 1-2 korda, 3 – 3-4 korda, 4 – 5-6 korda, 5 – 7 või rohkem korda.

Ankeedis olevad küsimused jagunevad nelja antisotsiaalse käitumise kategooria vahel järgmiselt:

- Agressiivne käitumine – küsimused 1, 3, 4, 5, 12, 19, 22, 23, 24, 25, 26;
- Varavastane käitumine – küsimused 2, 8, 9, 13, 16, 18, 20, 21;
- Opositsiooniline käitumine – küsimused 6, 14, 17;
- Staatusega seotud antisotsiaalne käitumine – küsimused 7, 10, 11, 15.

Agressiivse käitumise Cronbachi alfa on käesoleva töö andmetel 0,90, varavastase käitumise Cronbachi alfa on 0,86, opositsioonilise käitumise Cronbachi alfa on 0,66 ja staatusega seotud antisotsiaalne käitumise Cronbachi alfa on 0,71.

Õppeedukuse kohta esitati õpilastele kaks küsimust milles paluti neil vastata käesoleva õppeaasta esimese ja teise trimestri hinde kohta. Küsimuseks oli: Millised olid Sinu hinded tunnistusel selle õppeaasta esimesel/teisel trimestril? Õppeaineteks, mille hindeid küsiti olid matemaatika, emakeel, kirjandus, inglise keel, teine võõrkeel, füüsika, keemia, ajalugu, geograafia, bioloogia, ühiskonnaõpetus, loodusõpetus ja inimeseõpetus. Juhuks, kui õpilasel nimetatud õppeainet käesoleval aastal õppekavas ei esine, oli lisatud sellekohane vastusevariant.

Veel olid küsitluste ankeedis küsimused vastaja soo, klassi ja vanuse kohta.

Protseduur

Küsitluse läbiviimiseks võeti ühendust koolide direktorite või õppealajuhatajatega. Pärast nende nõusoleku saamist pöördui valitud koolide 7.-9. klasside klassijuhatajate poole palvega õpilastel täita küsitlusvorm mõne õppetunni alguses, kus oli võimalik arvutit kasutada, või jagasid nad õpilastele küsitluse lingi.

Küsitlusele vastamine toimus elektrooniliselt veebikeskkonnas *Google Forms*. Küsitlusele vastamine toimus perioodil 15.04.2016-5.05.2016.

Andmetöötlus

Küsitlustulemuste analüüsis esitati esmalt vastuste sagedusjaotused antisotsiaalse käitumise kohta. Seejärel antisotsiaalse käitumise vastused kodeeriti eelpool kirjeldatud 5-pallisel skaalal, mis võimaldas arvutada välja keskmine punktisumma pallides ja selle standardhälbe iga antisotsiaalse käitumise kohta esitatud küsimuse kohta.

Seejärel arvutati iga õpilase jaoks antisotsiaalse käitumise näitajad kõikide antisotsiaalse käitumise kategooriate kohta. Selle jaoks grupeeriti küsimused antisotsiaalse käitumise kategooriate kaupa ja leiti vastavasse kategooriasse kuuluvate hinnangute punktisumma aritmeetiline keskmine. Näiteks agressiivse käitumise näitaja leiti iga õpilase kohta 11 sellekohase küsimuse punktisumma aritmeetilise keskmisena. Nelja antisotsiaalse käitumise liigi punktisumma kohta arvutati keskväärtus ja standardhälve nii kõigi vastajate põhjal, kui vastaja soo ja klassi järgi eraldi.

Õppeedukuse analüüsis arvutati esmalt kõikide õpilaste keskmine hinne õppeainete kaupa mõlema trimestri kohta. Seejärel leiti iga õpilase kohta keskmine hinne, mis saadi järgmiselt. Esimesena arvutati igal õpilasel mõlema trimestri kohta eraldi kõikide õppainete hinnete keskväärtus (nendes ainetes, milles õpilane oma trimestrihinne avaldas). Seejärel arvutati kahe trimestri keskmiste hinnete keskväärtus iga õpilase kohta. Eelnevalt kirjeldatud viisil leitud keskmiste hinnete kohta arvutati keskväärtus ja standardhälve nii kõigi vastajate põhjal, kui vastaja soo ja klassi järgi eraldi.

Hindamaks seoseid õpilaste kelle antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahel, viidi läbi korrelatsioonanalüüs. Selles kasutati Pearsoni korrelatsioonikordajat.

Korrelatsioonikordajad leiti nelja antisotsiaalse käitumise kategooria ja keskmise hinde vahel. Korrelatsioonanalüüs viidi läbi kõikide õpilaste kohta ning eraldi poiste ja tüdrukute kohta. Korrelatsioonikordajate statistilise olulisuse üle otsustamisel lähtuti olulisuse nivoost 0,05.

Tulemused

Õpilaste antisotsiaalne käitumine ulatus

Õpilaste vastused antisotsiaalse käitumise kohta üksikute küsimuste kaupa on esitatud lisas 2. Agressiivse käitumise kohta selguse, et kõikide küsimustikus kirjeldatud agressiivse käitumise vormide osas ei ole enamusel õpilastel sellist käitumist viimase 30 päeva jooksul esinenud. Kõige rohkem on õpilastel esinenud eakaaslaste narrimist, nõökimist ja pilkamist, mida oli viimase 30 päeva jooksul teinud 39,9% vastanutest. Sellele järgnesid tõukamine ja togimine (39,3%) ning kiusamine (24,4%). Kõige vähem oli agressiivse käitumise vormidest esinenud kaaslaste, kes polnud õpilasele midagi teinud, peksmist (4,2%), kaklemist, kus õpilane või teine õpilane on saanud vigastada või pöördunud arsti poole (6,5%) ja raha võtmist tuttavatele ilma luba küsimata (7,2%).

Varavastase käitumise osas esines küsitluse tulemuste järgi kõige rohkem valetamist (81,0% õpilastel vähemalt üks juhtum viimase 30 päeva jooksul), kõige vähem esines enam kui 10-eurot maksvate asjade varastamist (6,5%) ja tühjadel majadel akende lõhkumist (6,5%).

Staatusesega seotud antisotsiaalse käitumise osas esines kõige sagedamini koolis kehtivate reeglite rikkumist, mida viimase 30 päeva jooksul oli teinud 53,0% küsitlusele vastanutest. Kõige vähem esines narkootikumide tarvitamist 9,6%.

Opositsioonilisel käitumisel esines kõige sagedamini vandumist ja rõveda kõneviisi kasutamist, viimase 30 päeva jooksul oli teinud 89,6% küsitlusele vastanutest. Õpetajale vastu hakkamist oli ette tulnud 49,6% ja avalikult õpetajale vastu vaidlemist 45,8% vastanutest.

Tabel 2. Õpilaste antisotsiaalse käitumise esinemissagedused kategooriate lõikes õpilaste soo ja klassi järgi

Antisotsiaalse käitumise kategooriad	Keskmine	Standardhälve
Agressiivne käitumine		
Kõik vastajad	1,33	0,62
Poisid	1,27	0,32
Tüdrukud	1,38	0,80
7. klass	1,53	0,98
8. klass	1,19	0,26
9.klass	1,38	0,61
Varavastane käitumine		
Kõik vastajad	1,37	0,56
Poisid	1,31	0,36
Tüdrukud	1,43	0,70
7. klass	1,61	0,96
8. klass	1,28	0,25
9.klass	1,33	0,47
Staatusega seotud antisotsiaalne käitumine		
Kõik vastajad	1,63	0,82
Poisid	1,62	0,69
Tüdrukud	1,65	0,93
7. klass	1,91	1,10
8. klass	1,54	0,67
9.klass	1,79	0,76
Opositsiooniline käitumine		
Kõik vastajad	2,48	1,00
Poisid	2,49	1,07
Tüdrukud	2,46	0,93
7. klass	2,71	1,23
8. klass	2,40	0,93
9.klass	2,42	0,89

Järgmisena uuriti, milline on antisotsiaalse käitumise esinemissagedus 5-pallisel skaalal antisotsiaalse käitumise kategooriate kaupa. Kõige rohkem esines opositsioonilist käitumist (2,48 palli), millele järgnesid staatusega seotud antisotsiaalne käitumine (1,63 palli), varavastane käitumine (1,37 palli) ja agressiivne käitumine (1,33 palli). Opositsiooniline käitumine oli kõige sagedamini esinev antisotsiaalse käitumise kategooria nii poistel kui tüdrukutel ning ka erinevates klassides õppivatel õpilastel. Poiste ja tüdrukute vahelised erinevused antisotsiaalse käitumise kategooriate esinemissagedustes olid võrdlemisi väikesed. Klasside järgi esines kõiki antisotsiaalse käitumise kategooriaid kõige rohkem 7. klassi õpilastel.

Õpilaste õppeedukus

Õpilaste õppeedukust uuriti esmalt erinevate õppainete kaupa. Selgus, et hinnete keskvaartuse järgi oli kõige kõrgem õppeedukus ühiskonnaõpetuses (esimesel trimestril 4,78 ja teisel trimestril 4,76). Sellele järgnesid õppedukuse poolest inimeseõpetus (esimesel trimestril 4,65 ja teisel trimestril 4,61) ajalugu (esimesel trimestril 4,61 ja teisel trimestril 4,62). (Tabel 3)

Tabel 3. Õpilaste hinnete keskvaartused õppeainete kaupa 2015/06 õa I ja II trimestril

Õppeained	Esimene trimester	Teine trimester
Matemaatika	4,01	4,01
Emakeel	4,24	4,16
Kirjandus	4,49	4,34
Inglise keel	4,32	4,31
Teine võõrkeel	4,27	4,27
Füüsika	4,40	4,29
Keemia	4,53	4,42
Ajalugu	4,61	4,62
Geograafia	4,15	4,20
Bioloogia	4,43	4,40
Ühiskonnaõpetus	4,78	4,76
Loodusõpetus	4,23	4,25
Inimeseõpetus	4,65	4,61
Keskmine	4,37	4,33

Kõige madalam õppeedukus oli matemaatikas (mõlemal trimestril 4,01), geograafias (esimesel trimestril 4,15 ja teisel trimestril 4,20) ja emakeeles (esimesel trimestril 4,24 ja teisel trimestril 4,16).

Tabel 4. Keskmine hinne 2015/06 õa I ja II trimestril soo ja klassi järgi

Sugu ja klass	Keskmine	Standardhälve
Kõik vastajad	4,34	0,52
Poisid	4,22	0,54
Tüdrukud	4,45	0,47
7. klass	3,98	0,43
8. klass	4,42	0,53
9. klass	4,47	0,45

Kõikide küsitlusele vastanute keskmine hinne (mõlema trimestri keskmisena) oli 4,34. Soo järgi oli keskmine hinne tüdrukutel 4,45 ja poistel 4,22. Klassi järgi oli kõige kõrgem keskmine hinne 9. klassis (4,47) ja kõige madalam keskmine hinne 7. klassis (3,98). (Tabel 4)

Õpilaste antisotsiaalse käitumise ja õppe edukuse vaheline seos

Õpilaste antisotsiaalse käitumise ja õppe edukuse vahelise seose hindamiseks kasutati korrelatsioonanalüüsi. Selle tulemusena selgus, et erinevate antisotsiaalse käitumise kategooriate vahel esineb tugev positiivne korralatsioon. Kõige tugevam on see agressiivse ja varavastase käitumise vahel ($r = 0,86$) ning varavastase käitumise ja staatusega seotud antisotsiaalse käitumise vahel ($r = 0,72$). Ka kõik teised erinevate antisotsiaalse käitumise kategooriate vahelised korrelatsioonikordajad on positiivsed ja statistiliselt olulised. (Tabel 5)

Tabel 5. Õpilaste antisotsiaalse käitumise ja õppe edukuse vahelised korrelatsioonikordajad

		1	2	3	4
1	Agressiivne käitumine				
2	Varavastane käitumine	0,86**			
3	Staatusega seotud antisotsiaalne käitumine	0,62**	0,72**		
4	Opositsiooniline käitumine	0,40**	0,44**	0,61**	
5	Keskmine hinne kahe trimestri jooksul	0,02	0,01	-0,13	-0,15

Selgitus: ** – $p < 0,01$, * – $p < 0,05$

Keskmise hinde ja antisotsiaalse käitumise vahelised korrelatsioonikordajad ei osutunud statistiliselt oluliseks. Lisaks olid nende seoste korrelatsioonikordajad väga madalad. Kaks nendest olid negatiivsed keskmise hinde ja staatusega seotud antisotsiaalse käitumise vahel ($r = -0,13$) ning keskmise hinde ja opositsioonilise käitumise vahel ($r = -0,15$). Keskmise hinde ja agressiivse käitumise vaheline korrelatsioonikordaja oli positiivne kuid praktiliselt võrdne nulliga ($r = 0,02$), sama võib öelda ka keskmise hinde ja varavastase käitumise vahelise korrelatsioonikordaja kohta ($r = 0,01$).

Seega näitavad korrelatsioonanalüüsi tulemused, et õpilaste eelneva kahe trimestri õppe edukuse ja antisotsiaalse käitumise (agressiivne käitumine, varavastane käitumine, staatusega seotud antisotsiaalne käitumine, opositsiooniline käitumine) vahel ei esine olulist seost.

Tabel 6. Antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelised korrelatsioonikordajad, poisid

		1	2	3	4
1	Agressiivne käitumine				
2	Varavastane käitumine	0,50**			
3	Staatusega seotud antisotsiaalne käitumine	0,31**	0,49**		
4	Opositsiooniline käitumine	0,38**	0,39**	0,56**	
5	Keskmine hinne kahe trimestri jooksul	-0,14	-0,10	-0,23*	-0,26*

Selgitus: ** – $p < 0,01$, * – $p < 0,05$

Korrelatsioonanalüüs viidi läbi eraldi ka poiste ja tüdrukute kohta. Poiste kohta selgus, et kõikide antisotsiaalse käitumise kategooriate vahel esinesid positiivsed korrelatiivsed seosed. Erinevalt kõikide vastajate põhjal tehtud analüüsist selgus veel, et esineb negatiivne ja statistiliselt oluline korrelatiivne seos staatusega seotud antisotsiaalse käitumise ja keskmise hinde ($r = -0,23$) ning opositsioonilise käitumise ja keskmise hinde ($r = -0,26$) vahel.

Korrelatsioonikordaja väärtuste põhjal on nimetatud seosed nõrgad. Seosed agressiivse käitumise ja keskmise hinde ($r = -0,14$) ning varavastase käitumise ja keskmise hinde ($r = -0,10$) vahel ei osutunud statistiliselt oluliseks.

Nimetatud tulemused näitavad, et poisid, kellel esines sagedamini staatusega seotud antisotsiaalset käitumist on madalama keskmise hindega. Samuti on madalama keskmise hindega poisid, kellel esines sagedamini opositsioonilist käitumist.

Tabel 7. Antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelised korrelatsioonikordajad, tüdrukud

		1	2	3	4
1	Agressiivne käitumine				
2	Varavastane käitumine	0,93**			
3	Staatusega seotud antisotsiaalne käitumine	0,71**	0,81**		
4	Opositsiooniline käitumine	0,47**	0,54**	0,68**	
5	Keskmine hinne kahe trimestri jooksul	0,09	0,03	-0,06	-0,01

Selgitus: ** – $p < 0,01$, * – $p < 0,05$

Tüdrukute kohta läbiviidud korrelatsioonanalüüsi tulemused kinnitavad samuti samasuunaliste ja statistiliselt oluliste seoste olemasolu erinevate antisotsiaalse käitumise kategooriate vahel. Seevastu keskmise hinde ja ühegi antisotsiaalse käitumise kategooria vahel statistiliselt olulisi seoseid tüdrukute puhul ei esine.

Arutelu

Töös läbiviidud analüüsi tulemusena selgus, et antisotsiaalse käitumise ja kahe eelneva trimestri õppeedukuse vahel ei esinenud statistiliselt olulisi seoseid, kui vaatluse alla võtta kõik küsitlusele vastanud 7.-9.klasside õpilased. Seetõttu ei leidnud kumbki töö sissejuhatuses püstitatud hüpoteesid kinnistust.

Töö tulemuste järgi esinesid statistiliselt olulised negatiivsed seosed poiste andmetel läbiviidud analüüsi põhjal õpilaste staatusega seotud antisotsiaalse käitumise ja õpilaste õppeedukuse ning õpilaste opositsioonilise käitumise ja õpilaste õppeedukuse vahel. Nimetatud tulemused näitavad, et 7.-9. klassis õppivad poisid, kellel esines sagedamini staatusega seotud antisotsiaalset käitumist ja opositsioonilist käitumist kaldub olema kahe trimestri keskmine hinne madalam. Korrelatsioonikordajata madalate väärtuste alusel võib väita, et tegemist on nõrkade seostega.

Kuna koguvalimi põhjal ei esinenud käesolevas töös olulisi seoseid antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahel, siis lahkenevad käesoleva töö tulemused mitmetest varasematest uuringutest (Felson ja Staff 2006; Ou jt, 2006; Hoffmann, jt 2013), mille tulemused on näidanud, et antisotsiaalse käitumisega õpilaste õppeedukus on madalam. Samuti ei kinnita käesoleva töö tulemused Loveland jt (2007) uurimistulemusi, mille kohaselt on agressiivne käitumine seotud madalama õppeedukusega ning Timmermans jt (2009) tulemusi, mille kohaselt on varavastane käitumine seotud madalama õppeedukusega.

Käesoleva töö tulemused näitasid, et seos staatusega seotud antisotsiaalse käitumise ja keskmise hinde ning opositsioonilise käitumise ja viimase kahe trimestri keskmise hinde vahel on statistiliselt oluline vaid poistel, kuid mitte tüdrukutel. Enamikes varasemates uuringutes ei ole antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelist seost poiste ja tüdrukute kohta eraldiseisvalt hinnatud. Timmermans jt (2009) on seda agressiivse käitumise kohta teinud ja nende poolt tehtud uuringus selgus, et agressiivse käitumise ja õppeedukuse vaheline seos on tüdrukutel tugevam kui poistel.

Kuna käesolevas töös uuriti antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelisi korrelatiivseid seoseid, siis ei võimalda käesoleva töö tulemused anda hinnangut selle suhtes, kas poistel esinev seos staatusega seotud antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse ning opositsioonilise käitumise ja õppeedukuse vahel on põhjuslik või mitte.

Töö tulemuste tõlgendamisel tuleb arvesse võtta, et nii antisotsiaalne käitumine kui õppeedukus on selgitatud välja õpilaste endi poolt antud hinnangutega. Seetõttu on võimalik, et osa õpilastest ei ole andnud tegelikkusele vastavaid hinnanguid. Näiteks võib arvata, et

õpilased soovivad varjata oma antisotsiaalset käitumist ning seetõttu võivad nad anda vastuseid, mille kohaselt on antisotsiaalne käitumine tegelikult väiksema sagedusega. Samuti tuleb arvestada, et ka õppeedukust selgitati välja õpilaste endi poolt antud vastustega ning on võimalik, et osa õpilastest ei andnud oma hinnete kohta tõeseid vastuseid.

Tulevikus võiks antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelisi seoseid uurida longituuduuringuga nagu seda on teinud Hoffmann jt (2013). Vajalik oleks koguda andmeid antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse kohta mitmete ajaperioodide jooksul, mis võimaldaks välja selgitada, kas õpilaste õppeedukuse muutused eelnevad muutustele õpilaste antisotsiaalses käitumises või vastupidi. Vajalik oleks viia läbi Hoffman jt (2013) uuringuga sarnane uuring kõigi käesolevas töös käsitletud antisotsiaalse käitumise vormide kohta.

Uurimistulemusi võib teatud ulatuses mõjutada ka väike valimi maht ($n = 170$), mis tõttu võisid uuritavad seosed osutada statistiliselt ebaoluliseks. Mitmed teised antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelised uuringud on teostatud märgatavalt suurema valimiga. Näiteks Hoffman jt (2013) uuringus oli valimi suuruseks 9 381 õpilast, Felson ja Staff (2006) uuringus 10 439 õpilast. Seetõttu tulevikus oleks vajalik käesolevas töös läbiviidud uuringu kordamine suurema valimiga.

Kokkuvõte

Noorte antisotsiaalne käitumine, kui ühiskonnas kehtivaid reegleid rikkuv käitumine, on ühiskonnale probleemiks, sest selline käitumine häirib ühiskonna toimimist ning see võib olla suunatud teiste inimeste kahjustamisele. Noorte antisotsiaalne käitumine võib aja jooksl süveneda ning see võib olla seotud ka õpilaste halva õppeedukusega. Viimane võib olla seotud õpilaste koolist väljalangevusega ning see omakorda mitmete hilisemate sotsiaalsete probleemidega.

Töö eesmärgiks oli välja selgitada seosed 7.-9. klasside õpilaste antisotsiaalse käitumise vormide (agressiivne käitumine, varavastane käitumine, opositsiooniline käitumine, staatusega seotud antisotsiaalne käitumine) ja õppeedukuse vahel kahel viimasel trimestril.

Töös püstitati järgmised hüpoteesid:

1. Õpilaste agressiivne käitumine ja õppeedukus on omavahel negatiivses seoses;
2. Õpilaste varavastane käitumine ja õppeedukus on omavahel negatiivses seoses;

Töös viidi läbi küsitlus koolide 7.-9. klasside õpilaste seas, millega selgitati välja antisotsiaalse käitumise esinemine ja õppeedukus. Nimetatud näitajate vaheliste seoste uurimiseks kasutati korrelatsioonanalüüsi.

Töö tulemusena selgus, et koguvalimi põhjal ei esine õpilaste antisotsiaalse käitumise agressiivne käitumine, varavastane käitumine, opositsiooniline käitumine, staatusega seotud antisotsiaalne käitumine) ja õpilaste õppeedukuse vahel statistiliselt olulisi seoseid. Ükski töös püstitatud hüpotees ei leidnud kinnitust. Samas selgus, et poistel esinevad negatiivsed ja statistiliselt olulised seosed staatusega seotud antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse ning opositsioonilise käitumise ja õppeedukuse vahel. Tüdrukutel ei esinenud statistiliselt olulisi seoseid antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahel. Kõige sagedamini esinevateks antisotsiaalse käitumise kategooriateks on töö tulemuste põhjal opositsiooniline käitumine ja staatusega seotud antisotsiaalne käitumine.

Abstract

Relationship between antisocial behavior and academic achievement for grade 7 to 9 students on the example of three schools

Youth antisocial behavior, which violates the rules of the society, is a serious problem as it disturbs the functioning of the society and it may be destructive for other persons. Teenagers' antisocial behavior may become more serious over time and it may be related to low academic achievement.

The aim of the study was to find out the relationships between four categories of antisocial behavior (aggression, property violations, status violations, oppositional behavior) and academic achievement for grade 7 to 9 students for the last two trimesters.

The following hypotheses were proposed in the study:

1. There exists a negative relationship between students' aggression and academic achievement;
2. There exists a negative relationship between students' property violations and academic achievement;

The data of the survey was collected by a questionnaire from Estonian grade 7 to 9 students, in which students gave answers about their antisocial behavior and grades of the last two trimesters. The results of the questionnaire were analyzed by correlation analysis.

The results of the study indicate that there exist no statistically significant correlations between students' antisocial behavior (aggression, property violations, status violations, oppositional behavior) and students' academic achievement for the whole sample. Both of the hypotheses were rejected. There exist negative and statistically significant correlations between status violations and academic achievement and oppositional behavior and academic achievement for boys. For girls the correlations between antisocial behavior and academic achievement were not statistically significant. Status violations and oppositional behavior were the most frequent categories of antisocial behavior.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Maria Maasing, 17.05.2016.

Kasutatud kirjandus

- Afari, E., Ward, G., Khine, M. (2012). Global self-esteem and self-efficacy correlates: Relation of academic achievement and self-esteem among Emirati students. *International Education Studies*, 5(2), 49-57.
- Appleton, J. J., Christenson, S. L., & Furlong, M. J. (2008). Student engagement with school: Critical conceptual and methodological issues of the construct. *Psychology in the Schools*, 45(5), 369-386.
- Barker, E. D., Seguin, J. R., White, H. R., Bates, M. E., Lacourse, E., Carbonneau, R., & Tremblay, R. E. (2007). Developmental trajectories of male physical violence and theft: relations to neurocognitive performance. *Archives of General Psychiatry*, 64(5), 592-599.
- Bonino, S., Cattelino, E., & Ciairano, S. (2005). *Adolescents and risk. Behaviors, functions, and protective factors*. New York, NY: Springer
- Dockrell, J. E., Lindsay, G., & Palikara, O. (2011). Explaining the academic achievement at school leaving for pupils with a history of language impairment: Previous academic achievement and literacy skills. *Child Language Teaching and Therapy*, 27(2), 223-237.
- Farrington, D. P. (2007). Childhood risk factors and risk-focused prevention. *The Oxford Handbook of Criminology*, 4, 602-640.
- Felson, R. B., & Staff, J. (2006). Explaining the Academic Performance-Delinquency Relationship. *Criminology*, 44(2), 299-320.
- Frick, P. (2012). *Conduct Disorders and Severe Antisocial Behavior*. New York: Springer Science & Business Media.
- Gullone, P. (2012). *Animal Cruelty, Antisocial Behaviour, and Aggression: More Than a Link*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Henricsson, L., & Rydell, A. M. (2006). Children with behaviour problems: The influence of social competence and social relations on problem stability, school achievement and peer acceptance across the first six years of school. *Infant and Child Development*, 15(4), 347-366.
- Henry, K. L., Knight, K. E., & Thornberry, T. P. (2012). School disengagement as a predictor of dropout, delinquency, and problem substance use during adolescence and early adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(2), 156-166.
- Herbert, M. (2002). *Social and antisocial development*. Oxford: BPS Blackwell.

- Hoffmann, J.P., Erickson, L.D., Spence, K.R. (2013). Modeling the association between academic achievement and delinquency: An application of interactional theory. *Criminology*, 51(3), 629-660.
- Hudley, C., Graham, S., & Taylor, A. (2007). Reducing aggressive behavior and increasing motivation in school: The evolution of an intervention to strengthen school adjustment. *Educational Psychologist*, 42(4), 251-260.
- Jevtic, B. (2011). Causes of antisocial behavior of adolescents. *Problems of education in the 21st century*, 38, 24-35.
- Kobin, M., Allaste, A.-A., Sooniste, T. Derman, N., Vainu, V., Reiska, E., Kaha, K., Araste, L., Saat, H., Vorobjov, S. (2012). *Uimastite tarvitamine koolinoorte seas: 15–16-aastaste õpilaste legaalse ja illegaalse narkootikumide kasutamine Eestis*. Tallinn: Atlex.
- Kõiv, K. (2001) Antisotsiaalse käitumise mõiste. Rmt.: Kraav, I., Kõiv, K. *Sotsiaalpedagoogilised probleemid üldhariduskoolis* (lk 101-104). Tartu: OÜ Vali Press.
- Kõiv, K. (2006). Noorukite antisotsiaalne käitumine: erinevad mustrid ja tendentsid Eestis. Rmt. H. Haljasorg (Toim.), *Piiril* (lk 22-32) Tallinn: Maarjamaa Konvent.
- Liljeberg, J. F., Eklund, J. M., Fritz, M. V., & Klinteberg, B. (2011). Poor school bonding and delinquency over time: Bidirectional effects and sex differences. *Journal of Adolescence*, 34(1), 1-9.
- Lochman, J., Powell, N., Boxmeyer, C., Young, L. & Baden, R. (2010). Historical Conceptions of Risk Subtyping among Children and Adolescents. In P. Saleikin, D. Lynam, (Eds.) *Handbook of Child and Adolescent Psychopathy* (pp 49-78), New York: Guilford Press.
- Loeber, R., Keenan, K., & Zhang, Q. (1997). Boys' experimentation and persistence in developmental pathways toward serious delinquency. *Journal of Child and Family Studies*, 6(3), 321-357.
- Loveland, J. M., Lounsbury, J. W., Welsh, D., & Buboltz, W. C. (2007). The validity of physical aggression in predicting adolescent academic performance. *British Journal of Educational Psychology*, 77(1), 167-176.
- Mahoney, J. L. (2000). School extracurricular activity participation as a moderator in the development of antisocial patterns. *Child Development*, 71(2), 502-516.
- Markina, A., Zarkovski, B. (2014). *Laste hälbiv käitumine Eestis*. Tallinn: Justiitsministeerium.

- Millie, A. (2008). *Anti-Social Behaviour*. New York: Open University Press.
- Mündi, Š. (2006). *Põhikoolist väljalangenud ja lõpetanud õpilaste riskikäitumine, haigestumine, sotsiaalmajanduslik taust ja toimetulek koolis*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool (magistr töö)
- Ou, S. R., Mersky, J. P., Reynolds, A. J., & Kohler, K. M. (2007). Alterable Predictors of Educational Attainment, Income, and Crime: Findings from an Inner-City Cohort. *Social Service Review*, 81(1), 85-128.
- Parker, J. D., Creque, R. E., Barnhart, D. L., Harris, J. I., Majeski, S. A., Wood, L. M., ... & Hogan, M. J. (2004). Academic achievement in high school: does emotional intelligence matter?. *Personality and Individual Differences*, 37(7), 1321-1330.
- Penner, L. A., Dovidio, J. F., Piliavin, J. A., & Schroeder, D. A. (2005). Prosocial behavior: Multilevel perspectives. *Annual Review of Psychology*, 56, 365-392.
- Reddy, G. L. (2010). *Antisocial Behaviour In Students: Detection And Management*. Delhi: Discovery Publishing House.
- Shamosh, N. A., & Gray, J. R. (2008). Delay discounting and intelligence: A meta-analysis. *Intelligence*, 36(4), 289-305.
- Smart, D., Vassallo, S., Sanson, A., & Dussuyer, I. (2004). Patterns of antisocial behavior from early adolescence to late adolescence: *Trends & Issues in crime and criminal justice seires*, 290. Canberra, Australia: Australian Institute of Criminology.
- Sum, A., Khatiwada, I., McLaughlin, J., & Palma, S. (2009). *The consequences of dropping out of high school*. Center for Labor Market Studies Publications.
- Sweeten, G. (2006). Who will graduate? Disruption of high school education by arrest and court involvement. *Justice Quarterly*, 23(4), 462-480.
- Zimmerman, M. A., & Schmeelk-Cone, K. H. (2003). A longitudinal analysis of adolescent substance use and school motivation among African American youth. *Journal of Research on Adolescence*, 13(2), 185-210.
- Tangney, J. P., Baumeister, R. F., & Boone, A. L. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of Personality*, 72(2), 271-324.
- Timmermans, M., van Lier, P. A., & Koot, H. M. (2009). Pathways of behavior problems from childhood to late adolescence leading to delinquency and academic underachievement. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 38(5), 630-638.

- Townsend, L., Flisher, A. J., & King, G. (2007). A systematic review of the relationship between high school dropout and substance use. *Clinical Child and Family Psychology review*, 10(4), 295-317.
- Wang, M. T., & Holcombe, R. (2010). Adolescents' perceptions of school environment, engagement, and academic achievement in middle school. *American Educational Research Journal*, 47(3), 633-662.
- Woods, S., & Wolke, D. (2004). Direct and relational bullying among primary school children and academic achievement. *Journal of School Psychology*, 42(2), 135-155.

Lisa 1.

Küsitluse ankeet

Olen Tartu Ülikooli ekstern ja kirjutan bakalaureusetööd teemal "Antisotsiaalse käitumise ja õppeedukuse vahelised seosed 7.-9. klassi õpilastel". Selle teema uurimine on oluline, sest 7.-9. klass on perioodiks, mil paljudel õpilaste õppeedukus langeb ning nendes klassides on ka suur õpilaste koolist väljalangevus. Seetõttu on vajalik uurida, kas ja millises ulatuses võib õppeedukuse langus olla seotud õpilaste antisotsiaalse käitumisega (näiteks korrarikkumised, põhjuseta puudumine, alkoholi tarvitamine). Küsitlusele vastamine on internetipõhine ja anonüümne. Küsitluse tulemusi kasutatakse üksnes teaduslikel eesmärkidel bakalaureusetöö jaoks.

Palun anna igale küsimusele aus vastus, mis põhineks tegelikkusel. Palun vasta kõikidele küsimustele. Täname Sind ette abi ja avameelsete vastuste eest!

1. Mitu korda on Sul viimase 30 päeva jooksul tulnud ette rusikakaklusi teistega?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

2. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul võtnud asju, mida Sa tegelikult ei vaja ning mis ei kuulu Sulle?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

3. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul narritanud, nõökinud või pilganud eakaaslasi?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

4. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul kandnud relva, nuga või mõnda muud eset kas enesekaitseks või selleks, et seda läheb Sul vaja?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

5. Mitu korda on Sul viimase 30 päeva jooksul ette tulnud kaklemist, kus Sina või teine inimene on saanud vigastada või pöördunud arsti poole?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

6. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul vandunud ja kasutanud rõvedat kõneviisi?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

7. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul puudunud koolist üksikutest tundidest ilma mõjuva põhjusega?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

8. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul võtnud asju, mis ei kuulu Sulle ja mille väärtus on alla 10 euro?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

9. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul võtnud asju, mis ei kuulu Sulle ja mille väärtus on üle 10 euro?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

10. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul tarvitanud alkoholi?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

11. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul tarvitanud narkootikume?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

12. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul osa võtnud kampade vahelistest kaklustest?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

13. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul rikkunud või hävitanud ühisvara või isiklikku omandit?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

14. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul õpetajatele vastu hakanud?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

15. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul rikkunud koolis kehtivaid reegleid?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

16. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul valetanud?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

17. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul avalikult õpetajatele vastu vaielnud?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

18. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul rikkunud kooli vara?

Mitte ühtki

1 või 2 korda

3 või 4 korda

5 või 6 korda

7 või rohkem korda

19. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul kiusanud kaasõpilasi?

Mitte ühtki

1 või 2 korda
3 või 4 korda
5 või 6 korda
7 või rohkem korda

20. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul lõhkunud aknaid tühjadel majadel?

Mitte ühtki

1 või 2 korda
3 või 4 korda
5 või 6 korda
7 või rohkem korda

21. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul seintele midagi kirjutanud või joonistanud?

Mitte ühtki

1 või 2 korda
3 või 4 korda
5 või 6 korda
7 või rohkem korda

22. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul võtnud ilma luba küsimata raha tuttavatelt?

Mitte ühtki

1 või 2 korda
3 või 4 korda
5 või 6 korda
7 või rohkem korda

23. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul läbi peksnud kaaslasi, kes pole Sulle midagi teinud?

Mitte ühtki

1 või 2 korda
3 või 4 korda
5 või 6 korda
7 või rohkem korda

24. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul eakaasasi toginud ja tõuganud?

Mitte ühtki

1 või 2 korda
3 või 4 korda
5 või 6 korda
7 või rohkem korda

25. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul eakaaslastelt asju ära võtnud?

Mitte ühtki

1 või 2 korda
3 või 4 korda
5 või 6 korda
7 või rohkem korda

26. Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul eakaaslasi hirmutanud ja ähvardanud?

Mitte ühtki

1 või 2 korda
3 või 4 korda
5 või 6 korda

7 või rohkem korda

Millised olid Sinu hinded tunnistusel selle õppeaasta esimesel trimestril?

	5	4	3	2	Ei ole seda õp õppeainet sel õppeaastal
Matemaatika					
Emakeel					
Kirjandus					
Inglise keel					
Teine võõrkeel					
Füüsika					
Keemia					
Ajalugu					
Geograafia					
Bioloogia					
Ühiskonnaõpetus					
Loodusõpetus					
Inimeseõpetus					

Millised olid Sinu hinded tunnistusel selle õppeaasta teisel trimestril?

	5	4	3	2	Ei ole seda õp õppeainet sel õppeaastal
Matemaatika					
Emakeel					
Kirjandus					
Inglise keel					
Teine võõrkeel					
Füüsika					
Keemia					
Ajalugu					
Geograafia					
Bioloogia					
Ühiskonnaõpetus					
Loodusõpetus					
Inimeseõpetus					

Sugu

Mees

Naine

Klass

7.

8.

9.

Vanus

13

14

15

16

17

18

19

Lisa 2.

Antisotsiaalne käitumine, vastuste sagedus jaotus (%), keskväärtust ja standardhälve

	Mitte ühtki	1 või 2 kord a	3 või 4 kord a	5 või 6 kord a	7 või rohk em kord a	Kesk- väärtu s	Stand ardhä lve
Agressiivne käitumine							
Mitu korda on Sul viimase 30 päeva jooksul tulnud ette rusikakaklusi teistega?	86,9	4,2	3,6	0,6	4,8	1,32	0,95
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul narritanud, nõökinud või pilganud eakaaslasi?	60,1	25,0	7,1	1,8	6,0	1,68	1,09
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul kandnud relva, nuga või mõnda muud eset kas enesekaitseks või selleks, et seda läheb Sul vaja?	84,5	4,2	1,8	1,8	7,7	1,44	1,15
Mitu korda on Sul viimase 30 päeva jooksul ette tulnud kaklemist, kus Sina või teine inimene on saanud vigastada või pöördunud arsti poole?	93,5	2,4	1,8	0,6	1,8	1,15	0,64
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul osa võtnud kampade vahelistest kaklustest?	91,6	4,8	1,2	0,0	2,4	1,17	0,67
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul kiusanud kaasõpilasi?	76,6	17,4	3,0	0,0	3,0	1,35	0,81
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul võtnud ilma luba küsimata raha tuttavatelt?	92,8	4,2	0,6	0,0	2,4	1,15	0,66
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul läbi peksnud kaaslasi, kes pole Sulle midagi teinud?	95,8	0,0	0,0	1,2	3,0	1,15	0,75
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul eakaasasi toginud ja tõuganud?	60,7	28,0	4,2	1,2	6,0	1,64	1,05
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul eakaaslastelt asju ära võtnud?	84,4	8,4	4,8	0,0	2,4	1,28	0,77
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul eakaaslasi hirmutanud ja ähvardanud?	80,4	13,7	1,8	1,2	3,0	1,33	0,83
Varavastane käitumine							
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul võtnud asju, mida Sa tegelikult ei vaja ning mis ei kuulu Sulle?	78,6	16,1	2,4	0,6	2,4	1,32	0,77
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul võtnud asju, mis ei kuulu Sulle ja mille väärtus on alla 10 euro?	89,8	6,0	1,2	0,0	3,0	1,20	0,74
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul võtnud asju, mis ei kuulu Sulle ja mille väärtus on üle 10 euro?	93,5	3,0	0,6	0,0	3,0	1,16	0,71
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul rikkunud või hävitanud ühisvara või isiklikku omandit?	89,8	7,2	0,6	0,6	1,8	1,17	0,64
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul valetanud?	19,0	38,1	19,6	7,7	15,5	2,63	1,31

Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul rikkunud kooli vara?	90,5	6,0	1,2	0,0	2,4	1,18	0,68
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul lõhkunud aknaid tühjad majadel?	93,5	3,6	0,0	0,6	2,4	1,15	0,67
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul seintele midagi kirjutanud või joonistanud?	87,5	9,5	1,8	0,0	1,2	1,18	0,57
Staatusega seotud antisotsiaalne käitumine							
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul puudunud koolist üksikutest tundidest ilma mõjuva põhjusega?	68,9	15,6	7,2	1,8	6,6	1,62	1,13
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul tarvitanud alkoholi?	70,2	17,9	4,2	4,2	3,6	1,53	1,01
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul tarvitanud narkootikume?	90,4	4,2	1,2	1,8	2,4	1,22	0,77
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul rikkunud koolis kehtivaid reegleid?	47,0	25,9	8,4	4,2	14,5	2,13	1,42
Opositsiooniline käitumine							
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul vandunud ja kasutanud rõvedat kõneviisi?	11,4	18,0	12,0	5,4	53,3	3,71	1,53
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul õpetajatele vastu hakanud?	50,6	28,0	10,7	3,0	7,7	1,89	1,19
Mitu korda oled Sa viimase 30 päeva jooksul avalikult õpetajatele vastu vaielnud?	54,2	27,1	9,0	3,6	6,0	1,80	1,13

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Maria Maasing (16.03.1989) :

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose:

„ANTISOTSIAALSE KÄITUMISE SEOS ÕPPEEDUKUSEGA 7.-9. KLASSI ÕPILASTEL
KOLME KOOLI NÄITEL“, mille juhendaja on Kristi Kõiv, Phd.

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tallinnas, 17.05.2016.